

JP
WISER'S
CANADIAN RYE WHISKY CANADA

Canadian Whisky

→ Kanada „Food and Drugs Act” törvénye szabályozza

- Kanadában kell készülnie
- 3 éves minimum érlelés, fa hordóban
- Általános a lepárlótornyos lepárlás
- Nem szabja meg a minimum kukorica (vagy más gabona) tartalmat, nem szab meg lepárlási alkoholfok maximumot, a hordó lehet új is, használt is
- Alapanyagként gyakran rozst is használnak (erősíteni az ízhatást a magasabb alkoholfokra, oszloplepárlóban főzött, kukorica alapú, Bourbon stílusú, de annál könnyedebb whiskyben)
- 9,09% szabály: hozzá lehet adni 9.09% mértékig boralapú italt vagy más desztillált szeszt, de csak akkor, ha minimum 2 éves hordós érlelést kaptak (gyakorlatilag sherry-t vagy más whisk(e)y-t, malt whisky-t, Bourbon-t adnak hozzá)
A 9.09%-ot úgy definiálták, hogy „10 részhez 1-et adni”, vagyis $1/11 = 0,090909091$
A gyakorlatban nem arról van szó, hogy a whisky-t valami olcsó szesszel lebutítanák (a nagykapacitású kanadai whisky-lepárlás alapvetően elég hatékony!), hanem a kívánt ízvilág kialakítása érdekében adnak hozzá más, érlelt párlatokat.
Amerikai whiskey hozzáadását korábban az USA vámszabályai is ösztönözték: ha amerikai eredetű volt (a megengedett 9.09%-ban) a whisky összetétele, akkor az arányos részre nem kellett vámot fizetni

→ Jellege, ízvilága

- Alapvetően Bourbon-módon, oszloplepárlón készítve, de magasabb alkoholfokra főzve, így enyhébb ízű (ebben pedig talán az ír whiskey-hez áll közelebb)
- Rozsalapú párlattal (ill. a cefrében magasabb rozs aránnyal) megerősítve, megízesítve
- Hívják „rye whisky”-nek is (rozswisky), de ez ritkán jelenti azt, hogy 100% rozs az alapanyag (ha mégis, az ráírják)

Forgalom a világon:

ezer L-ben

Top 10 Canadian Whisky

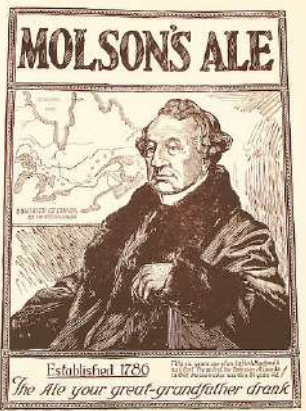
2021

1	Crown Royal Whisky	81,090
2	Fireball Cinnamon Whisky	79,094
3	Canadian Club Whisky	16,629
4	Black Velvet Whisky	14,860
5	J.P. Wiser's Whisky	7,460
6	Canadian Mist Whisky	7,260
7	Canadian Rich & Rare Whisky	7,067
8	Seagram's V.O. Whisky	5,781
9	Windsor Supreme Whisky	5,602
10	Pendleton Whisky	4,025
	Others	48,696
	TOTAL	277,565

Canadian Whisky története (folyt.)

1801: az első lepárlóüst Kanadában

Kanadába is az európai kivándorlók vitték a lepárlás tudományát. Az első kereskedelmi célú lepárlót John Molson (→ lásd mai MolsonCoors sörcég), kivándorolt angol sörfőző létesítette Montrealban, 1801-ben vásárolt egy korábban rum lepárlásra használt rézüstöt, amin whisky-t kezdett főzni

1830-60: nagykapacitású oszloplepárlós distillery-k

Kanada, az oszloplepárló (Coffey still) 1831-es feltalálásával és elterjedésével lényegében átlépte a kis családi cégek manufakturális whisky-főzésének időszakát, és egyből komoly szeszcégek alakultak. Az infrastruktúra, logisztika termelési központokat hozott létre, mint pl. a Distillery District Torontóban

1861: az első exportlehetőség – Amerikai Polgárháború

Az 1861-ben kitört Amerikai Polgárháború, az ottani megtört gazdasági termeléssel és a hadseregek, harcoló katonák szeszre irányuló végtelen keresletével megteremtette a kanadai whisky-gyártók első exportlehetőségét. A korszakhoz kapcsolódik a „bootlegger” kifejezés megszületése, ami a gyakran valóban „csizmaszárban” elrejtett whisky csempészét jelentette. Kanadában olyan nagy cégek jöttek létre és erősödtek meg, mint a Seagram, Corby, Hiram Walker, J.P. Wiser, melyek céggként vagy márkaként ma is jelentős szerepet töltenek be a szesziparban

1916-18: Kanadai szesztilalmak – mások voltak, mint az USA-beli!

A közbiztonság és a közérkölcsök védelmét hangsúlyozva főként vallási- és nőszervezetek léptek fel az alkoholtilalom érdekében, és már 1864-ben megszületett a „Canada Temperance Act” (Kanadai Mértékletességi Törvény), amit a XX. század elejéig egy sorozat helyi, provinciális szabályozás és tiltás követett, majd eredménytelenségük miatt mindegyik visszavonásra került. Ezek a törvények egy fontos dologban különböztek a későbbi USA szesztilalomtól: Kanadában csak a fogyasztást és a helyi értékesítést korlátozták ill. tiltották, a gyártást és az exportot nem! Vagyis életmódban prűdök voltak, de üzletileg okosak!

Canadian Whisky története

1920-1933: USA szesztilalom és a kanadai szeszcsempészet

Kanadából az USA-ba a Nagy Tavakon keresztül hajókkal, de a télen befagyott tavak jegén autókkal is csempészték a whisky-t (és egyéb italokat). A „bootlegger” kifejezés újraéledt, de most már a nagy tételben, szervezeten csempésző bűnbándákat neveztek így.

Nem csak Kanada felől, hanem a Karib-szigetektől is megindult a csempészet, őket értelemszerűen „rum-runner”-eknek hívták.

XX. század: Világcégek alakulnak, modernizálás, vállalati felvásárlások

A megerősödött whisky-cégek folyamatosan modernizálták a lepárlókat, növelték a kapacitásokat, építették a nagy Canadian Whisky márkákat, amelyek épp lágyságuk és kevésbé karakteres ízviláguk miatt a koktélok kedvelt alap-italává váltak.

Ugyanakkor a világpiacon egyediségük, hangsúlyos karakterük miatt előretörték a Single Malt Scotch-ok, az ír whiskey a Jameson vezényletével, és a Bourbon kategória is új lendületet kapott a „Craft Bourbon” trenddel.

2000-es évek: A nagy gyártók szofisztikálnak és micro-lepárlók színesítik a kanadai whiskyvilágot

Megjelennek Kanadában is a különleges, hosszú érlelések, évmejelöléses kiadások, hordós finish-ek, alapanyag szerinti típusok. Visszatér a „rye”, az eredeti, erőteljes karakterű, kanadai stílusú 100% rozswisky divatja.

2019-ben 50 fölött jár a whisky-t (is) előállító, az utóbbi években alakult micro-lepárlók száma.

Whisky-versenyeken és whisky-szakírók pontozásán is jól szerepelnek a Canadian whisky különlegességei.

Néhány példa:

- Pike Creek Finished in Speyside Single Malt Cask
- Gooderham & Worts 17 Year Old Little Trinity (Three Grain)
- Lot No. 40 Cask Strength Rye
- JP Wiser's 35 Year Old

Canadian Club

- A lepárló 1858 óta létezik
- A receptúra rozstot, malátázott rozstot, malátázott árpát és kukoricát tartalmaz
- Minimum 3 évig érlelt
- Kukorica alapú „base whisky”-t („színtelen, szagtalan, íztelen” – www.canadianclub.com) az ízesebb rozs/árpa alapú whiskyvel házassít

Canadian Club Chairman's Select 100% RYE

- 100% rozs alapú
- Ízvilága: erőteljes, fűszeres; vanília-karamell íze is jellemzik; meleg, krémes textúrájú

Crown Royal

- 1939-ben hozták létre az akkori angol király (VI. György) kanadai látogatásának tiszteletére
- Több, mint 50 kanadai whisky házassítása, de a receptúráról több információt nem adnak meg
- Ízvilága gazdag, krémes fűszeres (tölgyfás) és vaníliás

Crown Royal NORTHERN HARVEST RYE

- 90% rozs alapú
- Erőteljes rozs whisky-t (90%) házassítanak az alap Crown Royal-al (10%)
- Ízvilága: gazdag vajkaramella, fűszeres vanília, enyhe borsosság

J.P. Wiser's Deluxe

- Kanada legrégebbi whiskylepárlója 1857-ből
- Hosszabban érlel, mint a minimum (5-9 év)
- Ízvilága: pörkölt gabona, aszalt gyümölcsök, karamell és vanília aromái; erőteljes, meleg, simogató lecsengés

J.P. Wiser's TRIPLE BARREL RYE

- 100% rozs alapú
- Érlelése használt whisky-s, első töltésű Bourbon és új tölgyfahordóban történik („triple barrel aged”)
- Ízvilága: intenzív rozskenyér illat, lépesmész, aszalt gyümölcsök és mogyoró, füstölt vaníliás fűszerességgel; selymes textúra

Pernod Ricard

Créateurs de convivialité

➔ Kanadai oszloplepárlók

Nagykapacitású lepárlók (Black Velvet, Crown Royal)

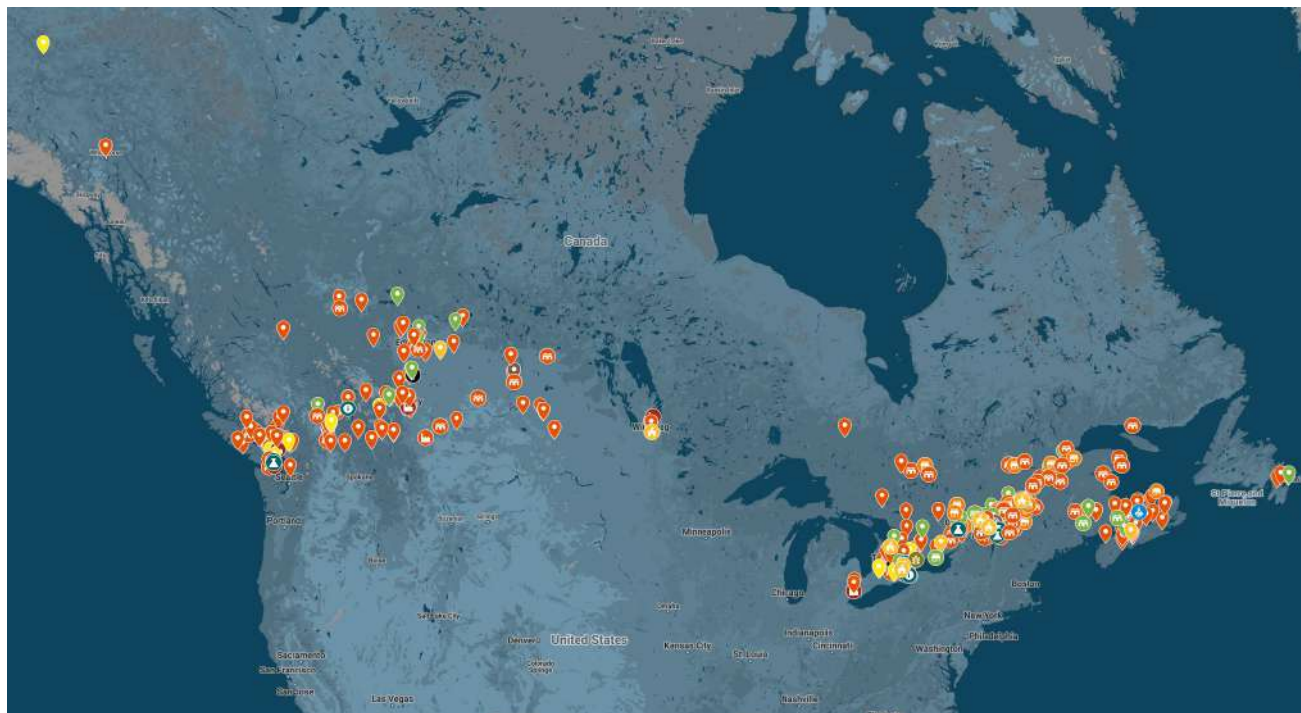

Pernod Ricard

Créateurs de convivialité

Kanadai microdistillery-k column still-jei

Davin de Kergommeaux és Blair Phillips könyve, a *The Definitive Guide to Canadian Distilleries* 250-nél több kanadai lepárlót sorol fel. Ezek között vannak tisztán whisky distillery-k és vannak olyanok, amelyek whisky mellett pl. vodkát, gint is gyártanak (és vannak persze olyanok is, akik épp whisky-t nem készítenek). Ha nem is olyan számban, mint az USA-ban, de Kanadában is leindult egy „Whisky Renaissance” (újjászületés), és a klasszikus nagyok mellé számos új, „craft” lepárló alakul

Canadian whisky-lepárlók...egy folyamatosan alakuló lista

Distillery	Típus	Alapítás éve	Tulajdonos
Hiram Walker and Sons	Grain	1858	Corby
Sazerac	Grain	1929	Sazerac
Valleyfield	Grain	1945	Diageo
Alberta	Rye	1946	Alberta Distillers Ltd.
Cascadia	Grain	1958	Highwood Distillers Ltd
Canadian Mist	Grain	1967	Sazerac
Gimli/Crown Royal	Grain	1968	Diageo
Black Velvet	Grain	1969	Sazerac
Highwood	Grain	1974	Jarrold Grant
Thomas Adams	Rye	1978	Samuel Bronfman
Glenora	Malt	1990	Bruce Jardine
Forty Creek	Grain	1992	Campari
Unibroue	Malt	1993	Sapporo
Okanagan	Grain	2004	Tony/Tyler Dyck
The Myriad View Artisan	Grain	2006	Paul & Angela Berrow
Urban	Grain	2007	Mike Urban
Pemberton	Grain	2008	Tyler Schramm
Still Waters	Malt	2009	Barry Stein and Barry Bernstein
Shelter Point	Malt	2011	Patrick Evans
Lucky Bastard	Malt, Grain	2012	Michael Goldney & Cary Bowman
de Vine Vineyards	Malt	2016	Winchester Cellars
Victoria Distillers	Malt	2016	The Marker Group
Wolfshead	Grain	2016	Tom Manherz